

Gada pārskats – no grāmatas līdz ZIP failam

1/50/23

Vadītāja kapitāla tirgus un grāmatvedības konsultāciju nodaļā, PwC Latvija
Ieva Grabe

Direktors risku vadības un revīzijas nodaļā, PwC Latvija
Kaspars Mitriķis

Eiropas vienotais elektroniskais formāts (ESEF) konsolidētajos finanšu pārskatos

2019. gada pirmajā pusē rakstījām, ka ar 2020. finanšu gadu visiem biržā kotētiem uzņēmumiem būs jāiesniedz konsolidētie pārskati, ievērojot ESEF. Sākotnēji gan šī formāta obligātā piemērošana tika pārcelta, un to piemēro, sākot ar 2021. gada finanšu pārskatiem.

Piemērojot ESEF, uzņēmumi iesniedz finanšu pārskatus XHTML formātā, lietojot paplašināmo uzņēmējdarbības pārskatu valodu (*eXtensible Business Reporting Language* jeb XBRL), tādējādi padarot pārskatus mašīnlasāmus.

ESEF tika ieviests pakāpeniski, 2021. gada konsolidētajos pārskatos marķējot ierobežotu informācijas daudzumu (apvienoto ienākumu pārskats, pārskats par finanšu stāvokli, pašu kapitāla kustības pārskats un naudas plūsmas pārskats), savukārt 2022. gada finanšu pārskati jau ietvēra pilnvērtīgu elektroniskā formāta piemērošanu. Finanšu pārskatu marķēšanai jeb tagošanai tiek izmantota Starptautisko finanšu pārskatu standartu (SFPS) taksonomija, kurā ir norādīti obligāti un brīvprātīgi piemērojami marķējumi. Taksonomija pēc savas būtības līdzinās katalogam, kurā var izvēlēties finanšu pārskatā atklātajai informācijai atbilstošāko aprakstu, kas iekļauj arī atsauci uz SFPS.

ESEF piemērošana finanšu pārskatiem paver plašākas finanšu analīzes iespējas, jo informācija ir pieejama mašīnlasāmā formātā un atbilstošu marķējumu piemērošana nodrošina informācijas salīdzināmību starp dažādiem Eiropas uzņēmumiem.

ESEF loma ilgtspējas ziņošanā

Ilgspējas ziņošanas nozīme ES arvien pieaug, ko veicina arī Korporatīvās ilgtspējas ziņošanas direktīva (CSRD). Direktīvas mērķis ir pilnveidot regulējumu ilgtspējas ziņošanas jomā, veicinot pieejamās ilgtspējas informācijas kvalitāti un nodrošinot uzņēmumu dažādo ietekmes pušu vajadzības un Eiropas kopējo pāreju uz ilgtspējīgāku ekonomiku. Plašāk par CSRD var izlasīt šeit.

Viena no CSRD prasībām ir ilgtspējas ziņojumiem piemērot elektronisko ziņošanas formātu, tātad ilgtspējas ziņas būs sniedzamas mašīnlasāmā un cilvēklasāmā formātā. CSRD nosaka, ka ir nepieciešama digitālā taksonomija, kas ļautu ziņas marķēt (tagot) saskaņā ar Eiropas ilgtspējas ziņošanas standartiem (ESRS).

Šobrīd pie šīs digitālās ilgtspējas ziņu XBRL taksonomijas izveides strādā Eiropas Finanšu pārskatu padomdevēju grupa (EFRAG). Saskaņā ar EFRAG darba plānu 2024. gada 1. ceturksnī ir paredzēts nodot ESRS XBRL taksonomiju apspriedei, savukārt 2024. gada otrajā pusē EFRAG nodos tās gala versiju Eiropas Komisijai. Jau šobrīd ir iespēja iepazīties ar EFRAG publicēto datu punktu saraksta projektu, lai gūtu priekšstatu par to, kā varētu norisēt ilgtspējas ziņu marķēšana.

ESEF precīza piemērošana ilgtspējas pārskatiem padarīs ilgtspējas informāciju viegli analizējamu, kā arī sniegs iespēju ātri un ērti salīdzināt dažādu Eiropas uzņēmumu ilgtspējas ziņas.

Ir svarīgi ņemt vērā jau gūtās mācības ESEF piemērošanā finanšu pārskatiem. Formāta piemērošanu un marķēšanu uzņēmumi var veikt pašu spēkiem, iegādājoties tam paredzētu rīku, vai nodot šo uzdevumu ārpalpojuma sniedzējiem. Taču abos gadījumos noteikti jāatvēl papildu laiks un resursi ilgtspējas pārskata sagatavošanai, kā arī tā pārbaudei pēc marķēšanas.

Eiropas vienotais piekļuves punkts (ESAP)

Saskaņā ar ES Padomes 2023. gada 27. novembrī publicēto preses relīzi ES plāno izveidot vienotu piekļuves punktu publiskai finanšu un ar ilgtspēju saistītai informācijai par ES uzņēmumiem un ES ieguldījumu produktiem. ESAP neparedz Eiropas uzņēmumiem nekādas papildu informācijas ziņošanas prasības.

ESAP piedāvās lietotājam ērtu, centralizētu un digitālu bezmaksas piekļuvi Eiropas uzņēmumu publiskotai finanšu un ilgtspējas informācijai. Tas atvieglos lēmumu pieņemšanas procesu plašam investoru lokam. Sagaidāms, ka ESAP platforma būs pieejama no 2027. gada vasaras un tiks ieviesta pakāpeniski, lai nodrošinātu stabilu īstenošanas procesu.

Līdz ar ESAP izveidi Eiropas uzņēmumu finanšu un nefinanšu informācijas pieejamība un salīdzināmība kļūs īpaši ērta, tomēr katrs uzņēmums būs atbildīgs par precīzas un atbilstošas digitālās informācijas sniegšanu.